

EIROPAS
KOMISIJA

EIROPAS SAVIENĪBAS AUGSTĀ
PĀRSTĀVE ĀRLIETĀS UN
DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Briselē, 24.6.2013
JOIN(2013) 22 final

**KOPĪGS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI,**

PAR VISAPTVEROŠU ES PIEEJU SĪRIJAS KRĪZEI

**KOPIĢS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI,**

PAR VISAPTVEROŠU ES PIEEJU SĪRIJAS KRĪZEI

IEVADS

Sīrijas konflikta straujā saasināšanās pēdējos mēnešos ir izraisījusi humāno katastrofu visā reģionā. Šis konflikts ne tikai rada ciešanas cilvēkiem, bet arī grauj tradicionālo Sīrijas sabiedrisko iekārtu un nopietni apdraud kaimiņvalstu — galvenokārt Libānas un Jordānijas — drošību, turklāt nešķiet, ka šis konflikts tuvākajā laikā varētu atrisināties.

Šajā kopīgajā paziņojumā piedāvāta visaptveroša Eiropas Savienības (ES) pieeja attiecībā uz konfliktu Sīrijā un tā sekām gan pašā Sīrijā, gan tās kaimiņvalstīs.

Kopš konflikta sākuma būtiski pasliktinājusies cilvēku drošība — līdz 2013. gada jūnijam gājuši bojā 93 000 cilvēku, bet 1,6 miljoni cilvēku devušies bēgļu gaitās. Piesardzīgi aprēķini liecina, ka palīdzība nepieciešama 6,8 miljoniem cilvēku, 4,25 miljoni ir kļuvuši par iekšzemē pārvietotām personām (IPP), un Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstais komisārs bēgļu jautājumos (UNHCR) paredz, ka līdz gada beigām bēgļu skaits, iespējams, sasniegs 3,45 miljonus. Sīrijā būtiski pasliktinājusies arī situācija cilvēktiesību jomā. ANO neatkarīgā starptautiskā Izmeklēšanas komisija Sīrijas jautājumos (IK) 2013. gada jūnija ziņojumā atklāja vēl nepieredzētu konflikta brutalitāti un pirmo reizi arī dokumentus par sistemātiskiem aplenkumiem, ķīmikāliju izmantošanu un piespiedu pārvietošanu. IK atgādina, ka valdības spēki un ar tiem saistītie paramilitārie grupējumi ir pastrādājuši noziegumus pret cilvēci, kara noziegumus un smagus starptautisko cilvēktiesību un humanitāro tiesību pārkāpumus. Ir pierādījumi, ka arī bruņotie dumpinieku grupējumi ir pastrādājuši kara noziegumus un citus nopietnus pārkāpumus, tomēr intensitātes un apmēra ziņā tie nelīdzinās Sīrijas varas iestāžu veiktajiem. ANO ģenerālsekretārs 2013. gada jūnijā ziņoja Drošības padomei, ka gan Brīvā Sīrijas armija (kas, kā tiek uzskatīts, vervē bērnus-kareivjus), gan valdības spēki, tostarp Sīrijas bruņotie spēki, izlūkošanas dienesti un režīma paramilitārie grupējumi, ir pastrādājuši smagus noziegumus pret bērniem.

ES galvenā prioritāte ir politiska risinājuma veicināšana vardarbības izbeigšanai. Sīrijas krīze ilgst jau trešo gadu un, neskatoties uz nelielu Sīrijas valdības militāro spēku panākto progresu, pastāv liela varbūtība, ka konflikts ieilgs, jo neviena no iesaistītajām pusēm nespēs pierādīt savu militāro pārkāpumu. Pagaidām ANO Drošības Padomei (ANO DP) nav izdevies panākt vienprātību Sīrijas jautājumā, tomēr nesen panāktā vienošanās starp ASV valsts sekretāru Dž. F. Keriju un Krievijas ārlietu ministru S. Lavrovu par sarunu atsākšanu, pamatojoties uz 2012. gada jūnija Ženēvas paziņojumu, un par starptautiskās Sīrijas miera konferences rīkošanu ("Ženēva II") ir devusi jaunu impulsu politiskajiem procesiem.

Paralēli politiskajiem centieniem ES ir mobilizējusi visus tās rīcībā esošos instrumentus, lai veicinātu plašāku starptautiskās sabiedrības reakciju. Tādēļ ES ir lielākais humānās palīdzības sniedzējs. Līdz šim humānās palīdzības nodrošināšanai ir iztērēti 678 miljoni euro no ES un dalībvalstu budžeta. Turklāt ES ir mobilizējusi 175 miljonus euro no citiem budžeta instrumentiem, kas nav paredzēti humānajai palīdzībai. Kopumā, reaģējot uz krīzi Sīrijā, iztērēti jau 850 miljoni euro. Tomēr pat šī ievērojamā summa nav pietiekama, lai apmierinātu visas aizvien pieaugošās humānās vajadzības.

Vislielākais ES izaicinājums attiecībā uz palīdzības piegādāšanu ir sarežģītie un bīstamie apstākļi Sīrijā, kur nereti tiek ignorētas starptautiskās humanitārās tiesības. Saskaņā ar humānās palīdzības principiem ES sadarbojas ar visām konfliktā iesaistītajām pusēm, veidojot ciešāku saikni ar vietējām kopienām un pašvaldībām, lai apmierinātu pamatvajadzības, piemēram, lai nodrošinātu medicīnisko palīdzību, pārtiku, elektrību, ūdeni un citus pakalpojumus. Lai palīdzība būtu efektīva, tā būtu jāsniedz, izmantojot visus iespējamus kanālus.

Šā neparedzamā un destabilizējošā Sīrijas konflikta sekas ir jūtamas arī ārpus Sīrijas robežām. Libāna un Jordānija, kurās nopietnas problēmas bija jau pirms Sīrijas krīzes sākuma, šobrīd ir nostādītas vēl nepieredzētā situācijā, kas apdraud šo valstu iekšējo stabilitāti. Arī Turciju un Irāku apdraud iespējamās politiskās problēmas, kas tieši saistītas ar bēgļu etnisko, reliģisko un politisko piederību, lai gan šo valstu relatīvā sociāli ekonomiskā spēja uzņemt bēgļus ir labāka nekā Libānai un Jordānijai.

Dramatiskās konflikta saasināšanās un strauji pieaugošo vajadzību dēļ nepieciešama steidzama, visaptveroša un problēmu apmēram atbilstoša pasākumu pakete reaģēšanai uz Sīrijas krīzi. Šai reaģēšanas pasākumu paketei būtu jāapvieno ES un tās dalībvalstu politiskie pasākumi un instrumenti, lai koordinētā un visaptverošā veidā apmierinātu neatliekamās humānās vajadzības, mazinātu un atrisinātu Sīrijas krīzi, nodrošinātu tiesu pieejamību un atbildību, saglabātu stabilitāti Sīrijas kaimiņvalstīs un vadītu ilgtermiņa starptautiskus rekonstrukcijas pasākumus, tiklīdz tiks panākts ilgstošs miers.

ES spēj veikt izšķirošu ieguldījumu šajā procesā, jo var izmantot i) savas spēcīgās politiskās attiecības ar dažādām ieinteresētajām personām, no kurām daudzas gaida stingru ES nostāju; ii) savas spējas sekmēt koordinēšanu; iii) savu pieredzi ne tikai humānās palīdzības sniegšanā, bet arī drošības problēmu risināšanā, tostarp pēckonfliktu un rekonstrukcijas posmos.

Šajā kopīgajā paziņojumā iekļauti visaptverošās ES reakcijas uz krīzi galvenie elementi, izceļot darbības un iniciatīvas, kuras Augstā pārstāve un Eiropas Komisija jau ir veikuši.

1. VISAPTVEROŠA ES REAKCIJA

Visaptverošās ES reakcijas mērķim vajadzētu būt šādam: a) atbalstīt politisku ilgtspējīgu krīzes risinājumu; b) novērst reģiona destabilizāciju, kas saistīta ar konflikta ietekmi uz Sīrijas kaimiņvalstīm; c) risināt dramatisko humāno situāciju un palīdzēt cietušajiem iedzīvotājiem; d) risināt konflikta ietekmi uz Eiropas Savienību.

Plānotie pasākumi

- Atbalstīt politisku konflikta risinājumu ar stingru ES nostāju gaidāmajā starptautiskajā konferencē “Ženēva II”.
- Sadarboties ar Sīrijas valdības opozīciju, lai tā piedalītos konferencē “Ženēva II” un lai to pārstāvētu likumīgi sarunu partneri, kuri spēj uzņemties saistības.
- Turpināt aktīvi darboties, lai nodrošinātu humānās palīdzības piegādi visām konfliktā cietušajām teritorijām.
- Izstrādāt papildu atbrīvojumus no sankciju režīma, lai sniegtu atbalstu Sīrijas iedzīvotājiem.

- Palielināt finansiālo atbalstu no ES budžeta par 400 miljoniem euro 2013. gadā, lai apmierinātu konflikta skarto Sīrijas un apkārtējā reģiona iedzīvotāju prioritārās vajadzības.
- Palielināt atbalstu Sīrijas kaimiņvalstu bēgļu uzņēmējkopienām, lai uzlabotu to iespējas uzņemt bēgļus.
- Turpināt mudināt Apvienoto Nāciju Organizāciju izmeklēt sūdzības par cilvēktiesību, starptautisko humanitāro tiesību un pamatbrīvību pārkāpumiem.
- Veicināt solidaritāti ar īpaši neaizsargātiem cilvēkiem, kuriem var būt nepieciešama mītnesvietas maiņa.
- Novērst ES iedzīvotāju radikalizāciju un cīnīties pret ES “ārzemju kaujiniekiem”, kuri dodas uz konflikta zonu.
- Sagatavoties pēckonflikta rekonstrukcijas un rehabilitācijas posmam.

1.1. Darbs pie konflikta politiska risinājuma

ES galvenajai prioritātei vajadzētu būt konflikta politiska risinājuma atbalstīšanai, kas ļautu uzsākt pāreju uz demokrātisku procesu, risinot smago humāno situāciju. ES būtu jāatbalsta visi centieni nodrošināt to, lai šajā procesā nedominētu tie konflikta dalībnieki, kuri vēlas panākt uz sektu naidu balstītus reliģiskus risinājumus.

ES būtu jāturpina **aktīvi atbalstīt ASV un Krievijas centienus atsākt politiskās sarunas**, pamatojoties uz 2012. gada jūnija Ženēvas paziņojumu. Augstā pārstāve jau ir apliecinājusi savu spēcīgo atbalstu šiem centieniem. ES vajadzētu būt gatavai šajā sakarā sniegt visa veida atbalstu ANO un Arābu valstu līgas kopīgajam pārstāvim Sīrijā, kā arī ANO. Ņemot vērā iespējamo konferenci “Ženēva II”, ES būtu jāpagatavo būtisks ieguldījums un **jāsaglabā stingra ES nostāja**.

Gatavojoties gaidāmajai konferencei, ES būtu cieši jāsadarbojas ar ASV un Krieviju, lai radītu apstākļus, kas uzlabotu Sīrijas īstenotu politisku konflikta risinājumu. Lai to panāktu, pirmkārt, kopīga pieeja būtu jāatrod abu pušu pārstāvjiem, kuriem jābūt likumīgiem sarunu partneriem, kas var uzņemties saistības. ES caur pieejamiem kanāliem būtu jāmudina abas iesaistītās puses piedalīties miera konferences sarunās. ES ir gatava palīdzēt dažādām Sīrijas Revolucionāro un opozīcijas spēku nacionālās koalīcijas (SOK) daļām sagatavoties konferencei.

ES būtu jāturpina sadarbība ar SOK, bet jāpaglabā atvērtība sadarbībai ar citām neradikālām grupām un jāpalīdz tām izveidoties par uzticamiem sarunu partneriem. Atbalstot SOK, ES būtu jāveicina daudz lielāka integrētspēja un jānodrošina cilvēktiesību ievērošana.

Sīrijas jautājuma miera konferences ietvaros ES būtu jāizstrādā uzticības veicināšanas pasākumi, kurus vajadzētu pakāpeniski īstenot, lai uzlabotu piekļuvi humānajai palīdzībai un netraucētu piekļuvi humānās palīdzības darbiniekiem, lai nodrošinātu starptautisko humanitāro tiesību ievērošanu, politisko ieslodzīto atbrīvošanu un ANO novērotāju atgriešanos, kā arī lai pakāpeniski īstenotu pamieru.

Kopā ar ASV un Krieviju ES būtu jāturpina diplomātiskā sadarbība ar ANO DP dalībvalstīm un citām iesaistītajām valstīm abās konflikta pusēs, galvenokārt ar Turciju, Saūda Arābiju, Kataru, Ēģipti, Irāku, Jordāniju un Irānu.

1.2. Trešo valstu un nevalstisko organizāciju iesaistīšana

Galvenie sarunu partneri ir ASV, Krievija, Turcija, Saūda Arābija, Katara, Ēģipte, kā arī Persijas līča Sadarbības padome un Arābu valstu līga. Irānas kā politiskā un militārā spēka loma vēl ir jāatzīst un jāapspriež.

Libānas vadītāji 2012. gada Baabda deklarācijā, kuru apstiprināja visi lielākie politiskie spēki, apņēmas ievērot norobežošanās politiku. Tomēr *Hezbollah* grupējuma pieaugošā aktivitāte Sīrijā, kurš, kā tiek uzskatīts, darbojas ar mērķi aizstāvēt libāniešus un viņu svētnīcas, kā arī ieroču piegādes un kaujinieki no Libānas, kuri aizstāv Sīrijas opozīciju, pārkāpj oficiālo norobežošanās politiku. Dažu Sīrijas opozīcijas grupu un *Hezbollah* retorika ir kļuvusi asāka, bet pārrobežu konfliktu ir kļuvis vairāk. ES ir nosodījusi Libānas teritorijas pārkāpšanu Sīrijas konflikta laikā un atkārtoti uzsver, ka visiem Libānas spēkiem pilnībā jāturpina ievērot norobežošanās politika saskaņā ar vienošanos. Turklāt, lai nodrošinātu stabilitāti Libānā un visā reģionā, ES izskatīs iespējas, kā varētu stiprināt Libānas valsts drošības struktūru spējas.

Persijas līča valstis un Turcija ir svarīgi partneri, kas var palīdzēt panākt ilgstošu konflikta risinājumu. ES turpinās aktīvi sadarboties ar šiem partneriem, uzsverot vajadzību uzmanīgi izvērtēt jebkādu iesaistīšanos konfliktā un šādas iesaistīšanās sekas, tostarp attiecībā uz tiem, kuri ir militārā un politiskā atbalsta galasaņēmēji. ES arī uzsvērs, ka ir svarīgi nekavējoties atbalstīt pašreizējos centienus atjaunot Ženēvas sarunu procesu un izmantot pieejamos kanālus nemilitāras palīdzības sniegšanai.

Visiem partneriem un sarunu dalībniekiem ES turpinās uzsvērt vajadzību steidzami uzsākt politisko un sarunu procesu, kura mērķis ir ātri izbeigt konfliktu un ierobežot turpmāku konfliktu izplatību reģionā.

1.3. Tiesiskums un atbildība

Kopš krīzes sākuma ES ir iesaistījies daudzpusējos forumos, lai nodrošinātu, ka tiek risināti sistematiskie un nepārtrauktie cilvēktiesību, starptautisko humanitāro tiesību un pamatbrīvību pārkāpumi. ES, cieši sadarbojoties ar reģiona valstīm, uzņēmas iniciatīvu Apvienoto Nāciju Organizācijas Cilvēktiesību padomē sasaukt trīs Speciālās sesijas par Sīriju un izveidot ANO Neatkarīgo izmeklēšanas komisiju.

ES būtu jānodrošina, ka bažas attiecībā uz plašajiem cilvēktiesību pārkāpumiem tiek ņemtas vērā un risinātas kā neatņemama konflikta izbeigšanas procesa sastāvdaļa. Veicinot vissvarīgāko Ženēvas paziņojuma elementu ievērošanu, būtu jāuzsver apņemšanās uzņemties atbildību un veicināt nacionālo izlīgumu, īpaši attiecībā uz vajadzību izstrādāt visaptverošu pārejas perioda tiesiskumu, tostarp attiecībā uz kompensācijām vai tiesību atjaunošanu konfliktā cietušajiem un pasākumiem nacionālā izlīguma panākšanai. ES būtu arī jāatgādina par nepieciešamību veikt efektīvas darbības, lai nodrošinātu, ka tiek aizsargātas visneaizsargātākās cilvēku grupas un novērsti turpmāki tiesību pārkāpumi.

ES būtu jā saglabā nostāja, ka gadījumos, ja bažas par kara noziegumiem un noziegumiem pret cilvēci netiek adekvāti risinātas nacionālajā līmenī, šī situācija būtu jārisina Starptautiskajai Krimināltiesai. Tā kā ANO DP jebkurā brīdī var nodot Sīrijas situāciju izskatīšanai Starptautiskajā Krimināltiesā, ES būtu jāturpina aicināt ANO DP nekavējoties pievērsties situācijai Sīrijā visos tās aspektos — arī šajā.

Paturot prātā, cik svarīgi ir dokumentēt veiktos pārkāpumus (tostarp iespējamo ķīmikāliju un ķīmisko ieroču izmantošanu), lai nodrošinātu efektīvu vainīgo saukšanu pie atbildības, ES būtu jāturpina atbalstīt Izmeklēšanas komisijas darbs. ES būtu arī atkāroti jāaicina Sīrijas iestādes pilnībā sadarboties ar Izmeklēšanas komisiju, tostarp nodrošinot neierobežotu,

tūlītēju un netraucētu piekļuvi Sīrijas teritorijai. Izmeklēšanas komisijai būtu jāļauj netraucēti darboties arī opozīcijas kontrolētajās teritorijās.

1.4. Sankcijas

Lai atbalstītu opozīcijas spēkus un Sīrijas iedzīvotājus, ES ir sākusī ieviest atbrīvojumus no tās noteiktā sankciju režīma. Ar šādu nodomu tika īstenoti atbrīvojumi, ko piešķir dalībvalstu kompetentās iestādes, attiecībā uz ekonomiskajiem pasākumiem naftas, gāzes un banku nozarē. Atļauju piešķiršanas procesā notiks apspriešanās ar SOK. Paredzams, ka atbrīvojumi no sankcijām palīdzēs Sīrijas civiliedzīvotājiem, galvenokārt attiecībā uz humāno jautājumu risināšanu, pamatpakalpojumu nodrošināšanu, rekonstrukciju, normālas ekonomiskās aktivitātes atjaunošanu vai citām civilām vajadzībām. Notiek nepārtraukts darbs, lai nodrošinātu efektīvu atbrīvojumu īstenošanu un identificētu iespējamās turpmākos atbrīvojumus Sīrijas iedzīvotāju labā. No 1. jūnija iespējamās ieroču piegādes Sīrijai tiks reglamentētas ar nacionālajiem politikas instrumentiem atbilstoši stingriem nosacījumiem, kas definēti 27. maijā pieņemtajā Padomes deklarācijā. Sniedzot jebkādu citu palīdzību, būtu jāievēro Ārlietu padomes maijā izdotie secinājumi un pašreizējie ES tiesību akti (Kopējā nostāja par ieroču eksporta kontroli).

1.5. Ķīmiskie un bioloģiskie draudi

Aizvien lielākas kļūst bažas saistībā ar ziņojumiem par ķīmisko un bioloģisko ieroču izmantošanu Sīrijā. ES turpinās aicināt ielaist valstī ANO inspektorus, lai tie varētu izmeklēt visas šādas apsūdzības. Lai novērstu, atklātu un reaģētu uz šādiem graužošiem notikumiem ar potenciāli nāvējošām sekām reģiona iedzīvotājiem, ES šobrīd pēta iespējamās turpmākas koordinācijas un sadarbības iespējas ar ES dalībvalstīm, attiecīgajām starptautiskajām iestādēm (Humānās palīdzības koordinācijas biroju — *OCHA*, Starptautisko Sarkanā Krusta komiteju — *SSKK*, Pasauls Veselības organizāciju — *PVO*, Interpolu un Ķīmisko ieroču aizlieguma organizāciju — *OPCW*) un stratēģiskajiem partneriem.

Sadarbība ar ASV administrāciju, lai palielinātu ES un ASV savstarpējo koordināciju ķīmiskās, bioloģiskās, radioloģiskās un kodoldrošības (*CBRN*) jomā, galvenokārt attiecībā uz īpašu atbalstu Jordānijai, ir pozitīvs pavērsiens, kas norāda uz spēcīgas sadarbības pozitīvo ietekmi šajā jomā.

ES turpinās mudināt Sīriju steidzami pievienoties Ķīmisko ieroču konvencijai un ratificēt Bioloģisko ieroču konvenciju. ES atkārtoti, ka jebkāda ķīmisko ieroču izmantošana, ko veic jebkura persona, jebkādos apstākļos ir nosodāma un pilnīgā pretrunā ar starptautiskās sabiedrības tiesību normām un standartiem. Sīrijas iestādes ir īpaši atbildīgas par to, lai nodrošinātu, ka to ķīmiskie ieroči tiek droši uzglabāti, gaidot neatkarīgi apstiprinātu iznīcināšanu, un nenonāk jebkuras citas valsts organizācijas vai nevalstiska grupējuma rokās.

1.6. Palīdzības palielināšana

Komisija **2013. gadā mobilizē papildu 400 miljonus euro** humānajai un cita veida ekonomiskai un attīstības palīdzībai, lai risinātu neatliekamās vajadzības un krīzes sekas Sīrijā un tās kaimiņvalstīs, galvenokārt Libānā un Jordānijā. Lai to nodrošinātu, Komisija izmantos esošās rezerves un pārdalīs ārējās palīdzības līdzekļus. Arī citām reģiona valstīm nepieciešama humānā, krīzes reaģēšanas un attīstības sadarbības palīdzība, lai palīdzētu bēgļiem, citām personām, kurām vajadzīga aizsardzība, uzņemtajām kopienām un lai atbalstītu veselības aizsardzības un izglītības sistēmas uzturēšanu, kuras atrodas uz sabrukuma robežas.

Komisija mudina ANO aģentūras, nevalstiskās organizācijas, starptautiskās organizācijas un citus līdzekļu devējus par prioritārām uzskatīt seku likvidēšanas operācijas, palīdzēt

visneaizsargātākajiem, kā arī stiprināt sadarbību, lai uzlabotu pieejamo finanšu resursu izmantošanu. Lai koordinētu visu ES un citu ieinteresēto līdzekļu devēju iemaksas, vēlāk varētu apsvērt iespēju par Sīrijai paredzēta ES ieguldījumu fonda izveidi.

Tiks darīts viss iespējamais, lai ES palīdzības programmu plānošana un īstenošana tiktu cieši saskaņota ar notikumiem Sīrijā. Tas attiecas arī uz visu ārējo palīdzības instrumentu pārskatīšanu, ātro krīzes procedūru izmantošanu ekonomiskās un attīstības palīdzības (kas nav humānā palīdzība) sniegšanai visvairāk skartajām Sīrijas kaimiņvalstīm, kā arī uz makroekonomiskā atbalsta iespējām.

Komisija jau ir ierosinājusi piešķirt Jordānijai ES makrofinansiālo palīdzību, kuras apmērs būtu līdz pat 180 miljoniem euro. Tā arī apsver iespējas papildus jau ieplānotajām darbībām mobilizēt citus ES instrumentus.

Pēdējos piecos gados 344 studenti un akadēmiskie spēki no Sīrijas ir ieguvuši ES *Erasmus Mundus* shēmas atbalstu; 2013. gadā stipendijas jau piešķirtas 21 Sīrijas studentam (tostarp iekšzemē pārvietotajiem studentiem) un aptuveni 40 studentiem būtu jāsaņem jaunas stipendijas 2013./2014. mācību gadā. Komisijai un dalībvalstīm vajadzētu nodrošināt, ka pēc stipendijas perioda beigām šiem studentiem tiek atrasti piemēroti risinājumi, galvenokārt, lai izvairītos no scenārija, ka viņi ir spiesti atgriezties Sīrijā. Komisija turpinās **piedāvāt stipendijas tādiem studentiem no Sīrijas**, kas cēlušies no bēgļu kopienām, kā arī meklēt veidus, kā palielināt šo studentu skaitu.

ES apstiprina pasaules kultūras mantojuma cieņas un aizsardzības principu un izsaka dziļas bažas par kaitējumu, kas nodarīts Sīrijas kultūras vērtībām, arheoloģisko izrakumu vietām un pieminekļiem ar nenovērtējamu vēsturisko vērtību.

ES paplašinās arī publiskās diplomātijas izpausmes ar Sīrijas reģiona valstīm un starptautiskajiem partneriem, kā arī ar visu sabiedrību, lai adekvāti paziņotu par ES reakciju uz Sīrijas krīzi un lai panāktu, ka arī citi līdzekļu devēji pilda savus pienākumus un apņemšanās.

1.7. Palīdzība cilvēkiem, kuriem nepieciešama starptautiska aizsardzība

Kopš krīzes sākuma 2011. gada aprīlī līdz 2012. gada beigām aptuveni 32 000 personu, kas apgalvo, ka ir Sīrijas pilsoņi, ir iesniegušas ES pieteikumus aizsardzībai, un tiek lēsts, ka 2013. gadā līdz šim brīdim būs pieteikušās vēl 7500 personas. Šobrīd, šķiet, pastāv vienprātība, ka sīrieši, kas atrodas ES, nebūtu jāsaņem atpakaļ uz Sīriju, neatkarīgi no to juridiskā statusa. Nesen Augstais komisārs bēgļu jautājumos vēstulē, kas adresēta Komisijai un dalībvalstīm, aicināja humānu mērķu vārdā uzņemt 10 000 Sīrijas bēgļu no Tuvo Austrumu un Ziemeļāfrikas valstīm, kā arī palīdzēt izmitināt vēl 2000 Sīrijas pilsoņu, galvenokārt visneaizsargātākos bēgļus, tostarp smagi slimus cilvēkus un invalīdus. Komisija aicina dalībvalstis **pozitīvi atsaukties šim lūgumam, atverot šiem cilvēkiem pārceļšanās vai izmitināšanas vietas**. Turklāt Komisija aicina dalībvalstis **būt pretimnākošām, piešķirot vīzas humanitāru apsvērumu dēļ cilvēkiem, kuri pārvietoti Sīrijas krīzes laikā** un kuriem ES dzīvo ģimenes locekļi, kā arī **ieļaut valstī sīriešus, kas ierodas pie Savienības ārējās robežas**. Šobrīd vienpadsmit no Šengenas zonas valstīm pieprasa Sīrijas pilsoņiem iegādāties lidostas tranzīta vīzas. Pašreizējos apstākļos Komisija uzskata, ka nav pareizi iekļaut Sīriju to valstu sarakstā, kuru pilsoņiem lidostās jāiegādājas tranzīta vīza, kā tas noteikts dažu dalībvalstu tiesību aktos par nepārtrauktu valsts lidostu tranzīta vīzu prasību ikgadējo pārskatīšanu.

Turklāt, pamatojoties uz *UNHRC* novērtējumu par situāciju Sīrijā, Komisija ir gatava apsvērt turpmākus pasākumus, lai mazinātu slogu, ko Sīrijas kaimiņvalstīm rada aizvien lielākais bēgļu skaits. Komisija arī uzsāk Reģionālo aizsardzības programmu, kurai jāstājas spēkā līdz 2013. gada beigām un kuras mērķis ir stiprināt Sīrijas kaimiņvalstu ilgtermiņa spēju uzņemt bēgļus atbilstoši starptautiskiem standartiem. Programma, kuras kopējais budžets šobrīd pārsniedz 13,2 miljonus euro, no kuriem 10 miljoni euro ir piešķirti no ES budžeta, bet atlikušie 3,2 miljoni euro — no to dalībvalstu budžeta, kuras plāno šajā programmā piedalīties — ietvers gan spēcīgu aizsardzību, piemēram, reģistrēšanu, administratīvo spēju palielināšanu un aizstāvību, gan darbības tiešam bēgļu labumam, piemēram, nodrošinot piekļuvi noteiktām sociāli ekonomiskām tiesībām — izglītībai un veselības aizsardzībai. Programmas precīza darbības joma būs atkarīga no to Sīrijas kaimiņvalstu gatavības iesaistīties noteiktās darbībās, kuras uzņem bēgļus.

Visbeidzot, Komisija kopā ar Eiropas patvēruma atbalsta biroju plāno turpināt diskusijas ar dalībvalstīm par Sīrijas pilsoņu situāciju ES ar mērķi **nodrošināt lielāku konvergenci Eiropas Savienības attieksmē pret patvēruma meklētājiem no Sīrijas**, galvenokārt attiecībā uz viņu patvēruma pieprasījumu izvērtēšanu.

1.8. Radikalizācijas novēršana un cīņa ar “ārzemju kaujiniekiem”

ES jābūt modrai attiecībā uz iespējamiem draudiem ES drošībai, ko var izraisīt ES pilsoņi, kuri dodas uz Sīriju kā ārzemju kaujinieki. Komisija turpinās atbalstīt darbības, kuru mērķis ir atrunāt cilvēkus no radikalizācijas un došanās uz Sīriju kā ārzemju kaujiniekiem, palielinot atbildes iniciatīvas un piedāvājot palīdzību dalībvalstīm attiecībā uz iespējamiem draudiem, ko var izraisīt cilvēki, kuri atgriežas no Sīrijas. Tas tiks darīts saistībā ar Komisijas uzsāktu darbu ES tīkla informētības veicināšanai par radikalizāciju ietvaros, īstenojot iniciatīvas, kuru mērķis ir novērst un mazināt vardarbīgu ekstrēmismu. Komisija mudina dalībvalstis aktīvāk izmantot otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmu, lai labāk uzraudzītu ārzemju kaujinieku pārvietošanos. Komisija arī turpinās sadarboties ar Eiropas Parlamentu un Padomi, lai pieņemtu priekšlikumu par ES Pasažieru datu reģistra (PDR) direktīvu, jo pasažieru datu apstrāde palīdz atklāt ārzemju kaujinieku pārvietošanos, kad tie atstāj ES vai atgriežas ES ar gaisa transportlīdzekļiem. Turklāt varētu vairāk izmantot ES instrumentus, kā arī caur starptautiskiem nolīgumiem pieejamos instrumentus, piemēram, Teroristu finansēšanas izsekošanas programmu (*TFTP*), lai izsekotu maksājumus, kas saistīti ar teroristu kustībām. Visbeidzot, Komisija turpinās veicināt riska analīzi, kuras mērķis ir identificēt būtiskus drošības riskus ES, ko rada aizvien pieaugošais ārzemju kaujinieku faktors, un atbalstīt iespējamo novēršanas pasākumu identifikāciju. Tas tiktu darīts sadarbībā ar ES Izlūkdatu analīzes centru (ES *INTCEN*), Eiropolu un Eiropas Aģentūru operatīvās sadarbības vadībai pie ES dalībvalstu ārējām robežām (*Frontex*).

Tieslietu un iekšlietu padome, kas tika sasaukta 2013. gada 7. jūnijā, pamatojoties uz ES Terorisma apkarošanas koordinators ziņojumu, vienojās uzsākt vienotu rīcību šā apdraudējuma risināšanai, tostarp, apmainoties ar informāciju un paraugpraksēm, dziļāk analizējot ārzemju kaujinieku motivāciju, spēcīgāk sadarbojoties ar trešām valstīm, kā arī labāk izmantojot un koordinējot esošos instrumentus, tīklus un aģentūras.

1.9. Nākotnes plānošana un koordinēšanas uzlabošana

ES sākusi plānošanu attiecībā uz pēckonflikta periodu, tostarp, bet ne tikai, attiecībā uz sadarbību miera un drošības jomā, rekonstrukciju un rehabilitāciju, vēlēšanām, taisnīgumu un tiesiskumu, kā arī humānajiem jautājumiem.

Vajadzības tiks balstītas vai nu uz ANO aplēsēm, vai arī, iespējams, uz Pēckatastrofu vajadzību novērtējumu (*PCNA*). Ar satelītattēlu palīdzību Komisija jau veic zaudējumu aplēses, lai apjaustu potenciālās rekonstrukcijas izmaksas, un pirmie aprēķini liecina, ka konflikta visvairāk skartajās teritorijās zaudējumi ir plaši, it īpaši Alepo pilsētā. Aplēses notiek Sīrijai paredzēto līdzekļu galveno devēju kontekstā un tiek veiktas kopīgi ar ASV un Japānu. Turklāt 2014. gadā un pēc tam ES ir gatava mobilizēt vēl vairāk palīdzības (gan humānās, gan cita veida), neatkarīgi no tā, vai 2013. gadā sāksies pārejas periods vai turpināsies krīze.

Lai vislabāk koordinētu palīdzības pasākumus visā krīzes laikā un lai ES varētu daudz aktīvāk iesaistīties palīdzības sniegšanā, Komisija un Augstā pārstāve ierosina, ka turpmākie pasākumi jāveda un jāuzrauga Komisijas Eiropas Ārējās darbības dienestam, kas pārraudzīs un koordinēs ES darbības. Vienlaicīgi ES arī plāno paplašināt līdzekļu devēju koordinēšanas pienākumus attiecībā uz ekonomisko un attīstības palīdzību Sīrijai, kā arī Libānai un Jordānijai, jo šīs divas valstis Sīrijas krīze ekonomiski ietekmē visvairāk. Paredzēts arī uzlabot saikni starp galvenajiem līdzekļu devējiem, ANO un starptautiskajām finanšu iestādēm pārejas perioda plānošanā, jo katram no tiem šajā sakarā ir savas īpašas, salīdzinošas priekšrocības. ES turpinās aktīvi piedalīties Sīrijas tautas draugu grupas Ekonomiskās atveseļošanas darba grupā.

2. ES ATBALSTS SĪRIJĀ UN KAIMIŅVALSTĪS

Konflikta rezultātā palīdzība ir vajadzīga vismaz 6,8 miljoniem cilvēku, bet 4,25 miljoni ir kļuvuši par iekšzemē pārvietotām personām. Galvenie traucēkļi palīdzības piegādei joprojām ir nedrošība un traucēta piekļuve. Kopš 2011. gada beigām, tieši reaģējot uz krīzi, Sīrijā un ārpus tās robežām no ES budžeta ir finansētas darbības kopumā par 440 miljoniem euro (humānā palīdzība — 265 miljoni euro un cita veida palīdzība — 175 miljoni euro). Papildu atbalstu 413 miljonu euro apmērā sniegušas arī ES dalībvalstis.

2.1. Sīrija

Humānā palīdzība

ANO 2013. gada 7. jūnijā izdeva pārskatītus aicinājumus attiecībā uz Sīriju un tās kaimiņvalstīm, kuros aprēķināts, ka 10 miljoniem sīriešu jeb pusei valsts iedzīvotāju līdz gada beigām būtu vajadzīga palīdzība, un vēlreiz aicināja piešķirt finanšu līdzekļus 4,4 miljardu ASV dolāru (3,3 miljardu euro) apmērā.

Sarežģītā piekļuve Sīrijai var vēl vairāk apgrūtināt humānās palīdzības sniegšanu un aizvien lielāks skaits Sīrijas iedzīvotāju būs spiesti meklēt pajumti kaimiņvalstīs. Īsumā, ja piekļuve Sīrijai kļūs neiespējama, ES un starptautiskā humānā palīdzība būs jānovirza tiem cilvēkiem, kuri konflikta rezultātā ir pārvietoti. Turklāt ES šobrīd pārbauda alternatīvus piegādes kanālus Sīrijā. Sagaidāms, ka šie kanāli kļūs aizvien pieejamāki, jo Sīrijas kaimiņvalstis aizvien vairāk koncentrēsies uz humānās palīdzības sniegšanu Sīrijas teritorijā.

Līdz šim paveiktais

- No ES budžeta sniegta humānā palīdzība 124 miljonu euro apmērā.
- Sīrijā par ES humānās palīdzības līdzekļiem atbalstīta neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšana, aizsardzība, pārtikas un uztura palīdzība, nodrošināts ūdens, sanitārās un higiēnas vajadzības, pajumte un loģistikas pakalpojumi. Ārpus Sīrijas robežām finansējums nodrošina to, ka cilvēki, kas pamet valsti, saņem dzīvībai svarīgu palīdzību, piemēram, veselības aizsardzības pakalpojumus, pārtiku, pajumti, higiēnas preces, ūdeni, sanitāros pakalpojumus un aizsardzību.
- ES humānās palīdzības līdzekļi tiek novirzīti caur Sarkanā krusta / Sarkanā pusmēness kustību, dažādām starptautiskām nevalstiskām organizācijām un ANO humānās palīdzības aģentūrām, tostarp *UNHCR* un tām organizācijām, kuras galvenokārt sniedz palīdzību un aizsardzību bērniem, piemēram, *UNICEF* un "Glābiet bērnus" (*Save the Children*).
- Palīdzība natūrā sniegta arī Turcijai un Jordānijai caur ES Civilās aizsardzības mehānisma aktivizēšanu, ar kura palīdzību piegādātas medicīniskās palīdzības iekārtas, segas, sildītāji un citi priekšmeti, kuru kopējā vērtība ir 1 miljons euro.
- ES Ārkārtas reaģēšanas centrs nosūtīja speciālistu komandas uz Jordāniju un Libānu, lai novērtētu Sīrijas bēgļiem vajadzīgo palīdzību. Tas tika darīts, cieši sadarbojoties ar humānās palīdzības speciālistiem un vietējām pašvaldībām.

Plānotie pasākumi

- Līdz 2013. gada beigām palielināt humāno palīdzību gan Sīrijā, gan kaimiņvalstīs par 250 miljoniem euro, sasniedzot kopējo palīdzības apmēru 515 miljonus euro.
- Arī turpmāk sniegt palīdzību natūrā un ekspertu padomus caur ES Civilās aizsardzības mehānismu un ES Ārkārtas reaģēšanas centru.

Ekonomiskā un attīstības palīdzība

Pašreizējā palīdzība, kas piešķirta no ES budžeta, tiek galvenokārt novirzīta cilvēktiesību aizstāvju un jauno aktīvistu atbalstam un spēju veidošanai, kā arī piekļuves nodrošināšanai dažiem pakalpojumiem, kas nav saistīti ar humāno palīdzību, piemēram, izglītībai, kā arī psihosociālam vai iztikas līdzekļu atbalstam. Komisija minētajās jomās identificējusi turpmākās darbības, kuras varētu finansēt. Šo darbību skaitā ir arodmācība, veselības aizsardzība, atbalsts neatkarīgiem un brīviem medijiem, kultūras mantojuma saglabāšana, dialoga veicināšana, pārejas perioda sagatavošana un Sīrijas pilsoniskās sabiedrības organizāciju (PSO) spēju veidošana. Turklāt Izmēģinājuma darba komisija kopā ar dalībvalstu aģentūrām ir apstiprinājusi jaunu finansējumu (10 miljonu euro apmērā no Stabilitātes instrumenta) Sīrijas ziemeļu reģioniem.

Turpmākās ekonomiskās un attīstības palīdzības apjoms, kādu varētu sniegt Sīrijā, būs tieši atkarīgs no konflikta politiskās un militārās attīstības. Lai gan ir ārkārtīgi svarīgi konsolidēt un paplašināt piegādes kanālus, lai pēc iespējas ātrāk sniegtu lielāku palīdzību Sīrijas civiliedzīvotājiem, līdzekļu devēju centienus var būtiski apgrūtināt vai pat apturēt konfliktējošo pušu naidīgums. Pašreizējos apstākļos vislielākais izaicinājums ir īstenošanas kārtība, jo ir svarīgi uzmanīgi uzraudzīt, kas palīdzību saņem, jo šādu palīdzību var izmantot ļaunprātīgi — konflikta uzkurināšanai.

Tiek izvērtēti dažādi ekonomiskās un attīstības palīdzības veidi, kurus varētu novirzīt Sīrijas iedzīvotāju vajadzību apmierināšanai. Atbilstoši Eiropas Padomes 2012. gada 13. un 14. decembra secinājumiem¹ ar nesen izveidoto Vietējās administrācijas padomju starpniecību tiek pētīti citi atbalsta sniegšanas kanāli Sīrijas iedzīvotājiem opozīcijas kontrolētajās teritorijās valsts ziemeļos.

Līdz šim paveiktais

- Sniegta ekonomiskā un attīstības palīdzība no ES budžeta 53 miljonu euro apmērā, tostarp turpmāk minētie piemēri.
- Uzsākti divi projekti, kurus Sīrijā īsteno Apvienoto Nāciju Palīdzības un darba aģentūra (10 miljonu euro apmērā) un kuru mērķis ir atbalstīt bēgļus no Palestīnas, kā arī Sīrijas iedzīvotājus. Pirmā projekta (7,3 miljonu euro apmērā) mērķis ir sniegt prasmes jauniem cilvēkiem un nodrošināt viņu iekļaušanos vietējās kopienās, piedāvājot iespēju uzsākt vietējas attīstības iniciatīvas, kas palīdzētu mazināt krīzes sekas. Otrais projekts (2,7 miljonu euro apmērā) sniedz sociālo palīdzību visneaizsargātākajām mājāsaimniecībām, kuras skāris krīzes izraisītais cenu kāpums pārtikai un citiem pamatpakalpojumiem.
- Sadarbība ar *UNICEF* (5,7 miljonu euro apmērā), lai palīdzētu neaizsargātiem un iekšzemē pārvietotiem bērniem iegūt izglītību Sīrijā.
- Īstenoti citi projekti caur nevalstiskajām organizācijām, kuru mērķis ir Sīrijas pilsoniskās sabiedrības dalībnieku spēju veidošana saistībā ar neliela apjoma projektu īstenošanu Sīrijā. Komisija sniedz atbalstu arī attiecībā uz cilvēktiesībām (cilvēktiesību aizstāvjiem, cilvēktiesību pārkāpumu uzraudzībai), kā arī plašsaziņas līdzekļu nozarei.

Plānotie pasākumi

- Paplašināt jau sniegto atbalstu, lai papildus jau sniegtajai humānajai palīdzībai risinātu pieaugošās vajadzības Sīrijā, izmantojot visus iespējamus kanālus.
- Sniegt papildu atbalstu nevalstiskajām organizācijām, lai nodrošinātu pamatpakalpojumus, tostarp veselības aizsardzību, izglītību un neatkarīgo plašsaziņas līdzekļu darbību.
- Sniegt papildu atbalstu ANO pamatpakalpojumu nodrošināšanai, tostarp veselības aizsardzībai, izglītībai un kultūras mantojuma saglabāšanai.
- Sniegt atbalstu opozīcijas spēkiem palīdzības Sīrijas civiliedzīvotājiem efektīvākā koordinēšanā. Palīdzēt pašvaldībām atjaunot un uzturēt svarīgākos pamatpakalpojumus, piemēram, veselības aizsardzību, elektrību, atkritumu savākšanu un lauksaimniecisko ražošanu.

2.2. Libāna

Nevienā citā valstī Sīrijas konflikta izplatības risks ārpus tās robežām nav tik liels kā Libānā. Libānas robeža joprojām ir pilnībā atvērta visiem bēgļiem, kuru skaits šobrīd pārsniedz 513 000. Valsts cīnās ar lielu bēgļu krīzi, jo bēgļu skaits šobrīd pārsniedz 10 % no Libānas iedzīvotāju skaita un līdz gada beigām šis rādītājs varētu sasniegt 25 %. 70 % bēgļu ir sievietes un bērni. Varas iestādes saviem spēkiem nespēj tikt galā ar krīzi un tās plašajām

¹ Aicinot “izmantot visas iespējas, lai atbalstītu un palīdzētu opozīcijai un sniegtu lielāku atbalstu civiliedzīvotāju aizsardzībai”.

humānajām, politiskajām, drošības un sociāli ekonomiskajām sekām.

Līdz šim paveiktais

- No ES budžeta sniegta palīdzība kopumā 113 miljonu euro apmērā (gan humānā, gan cita veida palīdzība).
- Humānā palīdzība novirzīta galvenokārt bēgļu reģistrācijai, veselības aizsardzības pasākumiem (tostarp neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanai ievainotajiem), pārtikas palīdzībai, nepārtikas preču izplatīšanai (teltīm, matračiem, segām, sildītājiem u. c.), pajumtes, ūdens un sanitāro vajadzību, kā arī tiesiskās palīdzības un loģistikas nodrošināšanai.
- Uzsākti vairāki projekti, atbalstot *UNHCR*, *UNICEF*, *UNWRA*, PSO un Libānas valdību (45 miljonu euro apmērā), lai risinātu vidēja termiņa un ilgtermiņa vajadzības, tostarp nodrošinot atbalstu Sīrijas bēgļu izglītībai un rehabilitācijai.

Plānotie pasākumi

- Palielināt humāno palīdzību par papildu 250 miljoniem euro. Līdz jūlija beigām tiks īstenota iemaksa 20 miljonu euro apmērā.
- Uzsākt iniciatīvu 40 miljonu euro apmērā, lai turpinātu atbalstīt pasākumus izglītības, rekonstrukcijas un rehabilitācijas jomā, kā arī valdības koordinācijas darbības.
- ES delegācijā iekļaut ES militāro speciālistu, lai tas sniegtu padomus attiecībā uz drošības jautājumiem un atbalstītu Libānas bruņotos spēkus.
- Pārorientēt esošās programmas (kopumā par 75 miljoniem euro) izglītības, rekonstrukcijas un rehabilitācijas, kā arī dzīvesvietu radīšanas jomās, lai ņemtu vērā Sīrijas krīzes sekas.

Pašreizējā situācija rada papildu risku jau tā nestabilajai politiskajai un makroekonomiskajai situācijai. Libānas valdība un *UNHCR* 2013. gada janvārī aprēķināja, ka kopējie izdevumi par bēgļu uzņemšanu pārsniedz 700 miljonus ASV dolāru gadā. Lai gan Sīrijas krīzes ietekme uz kopējo ekonomisko aktivitāti ir neviendabīga, ir skaidrs, ka Libānas budžets cietīs zaudējumus. Pašreizējais 2013. gada budžeta priekšlikums paredz 3,5 miljardu ASV dolāru deficītu.

Turklāt politiskā nestabilitāte un pieaugošā šķelšanās apdraud Libānas norobežošanās politiku. Sektu naida izraisītā vardarbība Libānas ziemeļos, smagas pārrobežu sadursmes un atkārtoti Libānas teritoriālās neaizskaramības pārkāpumi virza valsti bīstamā virzienā.

Kopš krīzes sākuma ES kopējais atbalsts Libānai ir sasniedzis 113 miljonus euro. Tomēr situācijas saasināšanās dēļ vajadzīga papildu ES reakcija, tostarp īstermiņa un ilgtermiņa pasākumi Libānas stāvokļa stabilizēšanai. Ir ļoti svarīgi aizsargāt valsti no dažu vietējo un reģionālo konflikta dalībnieku centieniem izvērst Sīrijas cīņas arī uz Libānas zemes. Konflikta mazināšanai jābūt galvenajam ES darbību mērķim. Lai izvairītos no bīstama politiskā vakuuma, ir jāatbalsta centieni izveidot valdību un sākt reālu rīcību, tostarp bēgļu plūsmas pārvaldību. Vēlēšanu pārceļšana un parlamenta mandāta pagarināšana par 17 mēnešiem rada risku atklāt Libānas demokrātisko deficītu un paplašināt sektu šķelšanos.

Visaptverošās palīdzības ietvaros ir jāstiprina Libānas iestāžu spēja cīnīties ar krīzi, tostarp, atbalstot sociālo infrastruktūru, kā arī uzlabojot ministriju un līdzekļu devēju savstarpējo koordināciju. Tai pat laikā, lai apmierinātu pieaugošās bēgļu vajadzības, ir jāpalielina humānā

palīdzība. ES palīdzība tiek pielāgota, lai koncentrētos uz izglītības un veselības aizsardzības jautājumiem, kā arī uz visneaizsargātāko cilvēku grupām, tostarp Palestīniešu bēgļiem no Sīrijas. Jāņem vērā arī Libānas iestāžu nesen paustā iespēja par bēgļu nometņu veidošanu, rēķinoties ar nenovēršamiem riskiem, ko tās radītu. Risinot Libānas problēmas, ir svarīgi izpētīt visas iespējas, tostarp starptautisko finanšu iestāžu iesaistīšanu.

Visaptverošai ES reakcijai jāietver arī atbalsts Libānas bruņotajiem spēkiem (LBS). LBS ir Libānas drošības stūrakmens, bet tiem šobrīd nav valdības / militārās aizsardzības stratēģijas. LBS tiek respektēti un cienīti un, tā kā LBS ir iesaistīti dažādu konfesiju cilvēki, tos uztver kā objektīvu un neitrālu spēku. Lai stiprinātu LBS kā objektīvu Libānas drošības garantu, nepieciešams turpmāks dialogs un sadarbība.

2.3. Jordānija

Neskatoties uz aizvien sarežģītāko makroekonomisko situāciju, Jordānija ir būtiski atbalstījusi aizvien lielāku to bēgļu skaitu, kuri meklē patvērumu no nežēlīgā Sīrijas konflikta (līdz jūnija sākumam *UNHCR* reģistrēti vai reģistrēšanas procesā atrodas vairāk nekā 472 000 bēgļu).

Līdz šim paveiktais

- No ES budžeta sniegta kopējā palīdzība (gan humānā, gan cita veida palīdzība) 87 miljonu euro apmērā.
- Humānā palīdzība novirzīta galvenokārt veselības aizsardzības pasākumiem (tostarp neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanai ievainotajiem), pārtikas atbalstam, nepārtikas preču izplatīšanai (teltīm, matračiem, segām, sildītājiem u. c.), pajumtes, ūdens un sanitāro vajadzību nodrošināšanai, kā arī psihosociālo un aizsardzības pasākumu veikšanai.
- Uzsākti vairāki projekti, atbalstot *UNICEF* un *UNESCO* darbību (20,9 miljonu euro apmērā), lai nodrošinātu formālu un neformālu izglītību un citus pakalpojumus neaizsargātākajiem Sīrijas iedzīvotājiem, īpaši bērniem, kā arī uzņemtajām kopienām.

Plānotie pasākumi

- Palielināt humāno palīdzību papildu 250 miljonu euro apmērā. Līdz jūlija beigām tiks īstenota 20 miljonu euro iemaksa.
- Palielināt atbalstu uzņemtajām kopienām Jordānijas ziemeļos un nodrošināt šīm kopienām starptautiskās palīdzības koordinācijas vadību.
- Piešķirt 25 miljonus euro ekonomiskās un attīstības palīdzībai — 20,4 miljonus euro budžeta atbalstam Jordānijas iestādēm, lai palīdzētu segt izdevumus, kas saistīti ar izglītības nodrošināšanu Sīrijas bēgļu bērniem Jordānijas pilsētās, kuras visvairāk skārusi bēgļu krīze, kā arī piešķirt vēl 4,6 miljonus euro *UNICEF*. Mobilizēt vēl vienu 25 miljonu euro iemaksu otrajā posmā.

Pagaidām valdība izdevumu aprēķinus 2013. gadam balstījusi uz kopējo bēgļu skaitu 660 000. Aplēses liecina, ka kopējās valdības budžeta un starptautisko organizāciju izmaksas šāda bēgļu skaita uzturēšanai būtu 1,4 miljardi ASV dolāru.

Jordānijas ekonomiskā situācija kopš 2011. gada ir pasliktinājusies saistībā ar nemieriem reģionā un vājāku reģionālo un globālo ekonomisko situāciju. Tiek lēsts, ka kopš Sīrijas konflikta sākuma bēgļu izmitināšanas izmaksas jau ir pārsniegušas 600 miljonus euro (aptuveni 3 % no IKP). Saistībā ar strauju valūtas rezervju samazināšanos 2012. gada pirmajā

pusē Jordānijas iestādes ir panākušas 36 mēnešu rezerves vienošanos ar Starptautisko Valūtas fondu (SVF) par 2 miljardiem ASV dolāru.

Kopš krīzes sākuma ES kopējais atbalsts Jordānijai ir sasniedzis 87 miljonus euro. Ir skaidri redzams, ka nepieciešams arī turpmāks atbalsts. Paralēli neaizstājamajai papildu humānajai palīdzībai no ES budžeta, kas tiek lēsta 50–75 miljonu euro robežās, atbildot uz Jordānijas lūgumu pēc palīdzības, ES būtu jāsniedz arī atbalsts, izmantojot nozaru budžetu un papildinot esošās programmas, īpaši izglītības jomā.

Padome un Parlaments tiek aicināts arī pieņemt lēmumu attiecībā uz Komisijas ierosinājumu piešķirt 180 miljonu euro makrofinansiālo atbalstu Jordānijai, kas arī palīdzētu mazināt šīs valsts ekonomiskās problēmas.

2.4. Turcija

Kopš krīzes sākuma Turcija ir uzņēmusi savos 17 izmitināšanas centros vairāk nekā 380 000 Sīrijas bēgļu papildus daudziem citiem (pēc dažām aplēsēm — 370 000), kuri iekļuvuši Turcijas teritorijā, neregistrējoties nometnēs un kuri pašreiz mitinās dažādās Turcijas pilsētās. *UNHCR* uzskata, ka līdz 2013. gada beigām Turcijā kopumā varētu būt 1 miljons bēgļu. Turcija ir paziņojusi par 5 jaunu nometņu būvniecību, kurās kopā varēs uzņemt vēl 60 000 bēgļu, un vienā no tām izvietos sīriešus (kristiešus). Turcijas iestādes ir izveidojušas lieliskus, kvalitatīvus izmitināšanas centrus un sniedz adekvātu humāno palīdzību.

Turcijai nācies uzņemties būtisku finansiālu slogu — līdz šim aptuveni 600 miljonu euro apmērā —, saņemot ļoti nelielu atbalstu no starptautiskās sabiedrības. ES ir apņēmusies sniegt 27 miljonu euro palīdzību, galvenokārt *UNHCR* un vietējām organizācijām un kopienām bēgļu krīzes pārvarēšanai. Varas iestādēm nācies risināt aizvien pieaugošo neapmierinātību un saspīlējumu vietējo iedzīvotāju vidū (cita starpā attiecībā uz piekļuvi veselības aizsardzības un izglītības pakalpojumiem). Šī spriedze var palielināties pēc jaunā Likuma par ārvalstniekiem un starptautisko aizsardzību stāšanās spēkā, kam ar laiku būtu jāļauj bēgļiem meklēt darbu brīvajā tirgū. Turklāt un galvenokārt pēc uzbrukuma dienvidu provinces Hatajas Rejhanli pilsētā, kurā tika nogalināti vairāk nekā 50 cilvēki, Turcijas iedzīvotāji ir nobažījušies par Sīrijas krīzes ietekmi uz Turciju. Turpmāka nevalstisko organizāciju reģistrācija un piekļuve Turcijā atvieglotu lielāku resursu izvietojumu šajā valstī.

2.5. Irāka

Līdz jūnija sākumam Irāka bija uzņēmusi aptuveni 158 000 bēgļu, vairākumu valsts ziemeļos (Kurdistānas reģionā). Neatliekamā palīdzība saistībā ar bēgļu humānajām vajadzībām šobrīd tiek vadīta ar Irākas Migrācijas un pārvietošanas ministrijas atbalstu un sadarbībā ar *UNHCR* un citām ANO aģentūrām. Irākas robeža Anbāras provincē ir bijusi slēgta gandrīz visu laiku, un katru dienu to drīkst šķērsot ierobežots cilvēku skaits. Galvenais robežšķērsošanas punkts starp Sīriju un Irākas kurdu reģionu ir slēgts kopš 2013. gada maija.

Irākā ir nopietna politiskā krīze. Spriedze starp sektām saasinās, kas rada bažas valstī, kur politiskā dzīve balstās uz trauslu etnisko/sektantisko līdzsvaru. Ir apdraudēts Irākas politiskais progress, kas aizsākās pēc 2003. gada.

Iekšējo situāciju vēl vairāk apgrūtina Sīrijas krīzes nopietnā politiskā un drošības ietekme. Ir apstiprināta saikne starp *Al Qaeda* organizāciju Irākā, kas ir atbildīga par lielāko daļu teroristu uzbrukumu, un radikālajiem spēkiem Sīrijā, galvenokārt grupējumu *Jabhat al-Nusra*.

Turpretī pieaugošā krīze Irākā — valstī, kas atkal kļuvusi par robežlīniju starp šīitu un sunnītu pasaulēm, — varētu nopietni ietekmēt situāciju visā reģionā. Tādēļ ES vajadzētu stiprināt saikni ar Irākas iestādēm un visu politisko partiju pārstāvjiem, lai sniegtu atbalstu visa veida vietējām iniciatīvām, kas varētu vairost stabilitāti Irākā.

3. SECINĀJUMI

Situācija Sīrijā šobrīd ir visdramatiskākā humānā krīze pasaulē. ES ir humāns un morāls pienākums sniegt palīdzību cilvēkiem, kuriem tā vajadzīga. Tieši tādēļ Komisija un Augstā pārstāve ir apņēmušies mobilizēt būtisku palīdzības paketi. Komisija novirzīs papildu 400 miljonus euro no šā gada budžeta humānajām, ekonomiskajām un attīstības vajadzībām Sīrijā un tās kaimiņvalstīs, īpaši Jordānijā un Libānā, kopējo ES atbalstu palielinot līdz vairāk nekā 1,25 miljardiem euro.

Tomēr krīzes smagums un cilvēku ciešanas Sīrijā un kaimiņvalstīs nav atrisināmas ar papildu naudu. Tieši tādēļ ir svarīgi ātri atrast ilgstošu politisku risinājumu, kas garantētu vardarbības pārtraukšanu un integrētu pārejas perioda valdību. Tas ir sasniedzams tikai caur dialogu. ES darbību centrālais mērķis ir palīdzēt panākt šo politisko risinājumu un tas ir arī šajā kopīgajā paziņojumā izklāstītās visaptverošās pieejas pamats.

ES politiskā un finansiālā palīdzība ir gan tūlītēja, gan ilgtermiņa. Šajā paziņojumā izklāstīta ES apņemšanās atbalstīt tos, kas cenšas panākt mieru un demokrātiju Sīrijas reģionā, kā arī mazināt ciešanas un izmisumu, ko cilvēkiem rada šis konflikts. ES ir visas iespējas sniegt būtisku ieguldījumu, apvienojot instrumentus un politiskās darbības, kas ir tās rīcībā. Tomēr, ņemot vērā pieaugošo reģiona nestabilitāti un humānās vajadzības, šis paziņojums ir arī aicinājums citiem līdzekļu devējiem paplašināt savus centienus palīdzēt krīzē cietušajiem.

1. pielikums

ES kopējais finansējums Sīrijas krīzē cietušajiem (līdz 11.6.2013.g.)

Palīdzības veids	Jau sniegtā palīdzība						Kopā	Papildu palīdzība	PAVISAM KOPĀ
	Sīrija	Jordānija	Libāna	Turcija	Irāka	Reģions			
ES humānā palīdzība	124	63	66	6	6	0	265	400	840
Cita veida ES palīdzība (ekonomiska, attīstības un stabilizācijas)	53	24	48	22	7	21	175		
PAVISAM KOPĀ no ES budžeta	178	87	113	27	14	21	440	400	840
Procenti	40%	20%	26%	6%	3%	5%			
ES dalībvalstu sniegtais atbalsts (humānā palīdzība)							413		413
PAVISAM KOPĀ no ES (ES budžets + dalībvalstis)							853	400	1,253

PRIEKŠLIKUMU FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1 Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

Kopīgs Komisijas un Augstās pārstāves ārlietās un drošības politikas jautājumos paziņojums
“Par visaptverošu ES pieeju Sīrijas krīzei”

1.2. Attiecīgās politikas jomas *ABM/ABB* struktūrā²

Ārējās attiecības

1.3. Priekšlikuma/iniciatīvas būtība

☐ Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz **jaunu darbību**

☐ Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz **jaunu darbību, pamatojoties uz izmēģinājuma projektu / sagatavošanas darbību³**

X Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz **esošas darbības pagarināšanu**

☐ Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz **darbību, kas pārveidota jaunā darbībā**

1.4. Mērķi

1.4.1. Komisijas daudzgadu stratēģiskie mērķi, kurus plānots sasniegt ar priekšlikumu/iniciatīvu

Eiropa pasaulē — ietekmes palielināšana globālā mērogā

*1.4.2. Konkrētie mērķi un attiecīgās *ABM/ABB* darbības*

Attiecīgās *ABM/ABB* darbības:

19.08. — Eiropas kaimiņattiecību politika un attiecības ar Krieviju

23.02. — Humānā palīdzība

Konkrētie mērķi, kas saistīti ar *ABM* darbību — 19.08.

1. Turpināt veido priekšnosacījumus ciešai sadarbībai starp ES un tās kaimiņvalstīm, kā arī reģionālai un daudzpusējai integrācijai.

2. Atbalsts ekonomiskajām un nozaru reformām ES kaimiņvalstīs un turpmākās integrācijas veicināšana ar ES un starp pašām kaimiņvalstīm.

3. Demokrātijas, cilvēktiesību un tiesiskuma atbalstīšana un konfliktu atrisināšanas veicināšana ES kaimiņvalstīs.

Konkrētie mērķi attiecībā uz *ABM* darbību — 23.02.

1. Nodrošināt ātru un efektīvu ES palīdzības sniegšanu pēc vajadzības, kā arī humāno palīdzību cilvēkiem, kurus skar dabas vai cilvēku radītu katastrofu tūlītējas sekas, un sniegt palīdzību ieilgušu krīžu upuriem.

² *ABM*: Sadale pa darbības jomām; *ABB*: Budžeta līdzekļu vadība

³ Atbilstoši Finanšu regulas 49. panta 6. punkta a) vai b) apakšpunktam.

1.5. Ilgums un finansiālā ietekme

x **Ierobežota ilguma** priekšlikums/iniciatīva

– x Priekšlikums/iniciatīva spēkā 2013. gadā

– x Finansiālā ietekme 2013. gadā

☐ **Beztermiņa** priekšlikums/iniciatīva

– Īstenošana ar uzsākšanas periodu no GGGG līdz GGGG,

– pēc kura turpinās normāla darbība.

1.6. Paredzētie pārvaldības veidi 2013. gada budžetam⁴

x Komisijas īstenota **centralizēta tieša pārvaldība**

x **Centralizēta netieša pārvaldība**, izpildes uzdevumus deleģējot:

– x izpildaģentūrām

– ☐ Kopienų izveidotām struktūrām⁵

– x valstu publiskā sektora struktūrām vai struktūrām, kas veic valsts pārvaldes uzdevumus

– x personām, kurām ir uzticēts veikt īpašas darbības saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību V sadaļu un kuras ir noteiktas attiecīgā pamataktā Finanšu regulas 49. panta nozīmē

☐ **Dalīta pārvaldība** ar dalībvalstīm

x **Decentralizēta pārvaldība** kopā ar trešām valstīm

x **Pārvaldība kopā** ar starptautiskām organizācijām

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Uzraudzības un ziņošanas noteikumi

Norādīt periodiskumu un nosacījumus.

Tiks piemēroti attiecīgajos juridiskajos pamatos paredzētie uzraudzības un ziņošanas noteikumi

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma

2.2.1. *Apzinātie riski*

1) Politiskas un administratīvas stabilitātes trūkums partnervalstīs var radīt programmu izstrādes grūtības, līdzekļu sadales kavēšanos un efektivitātes zudumu;

2) Informācijas aprites trūkums var kavēt to problēmjauditājumu risināšanu, kas saistīti ar palīdzības pārvaldību.

2.2.2. *Paredzētās kontroles metodes*

Paredzētās kontroles metodes atbilst Komisijas iekšējiem kontroles standartiem, kas paredzēti attiecīgo dienestu pārvaldības plānos.

⁴ Sīkāka informācija par pārvaldības veidiem un atsaucēm uz Finanšu regulu atrodama *BudgWeb* tīmekļa vietnē: http://www.cc.cec/budg/man/budgmanag/budgmanag_en.html

⁵ Saskaņā ar Finanšu regulas 185. pantu.

Humānās palīdzības jomā ir efektīva kontroles sistēma, kas balstīta uz ārējo ekspertu piesaisti, kuri veic iepriekšēju projektu novērtējumu un uzraudzību, kā arī izvērtēšanu. Humānās palīdzības projektiem veic ārēju revīziju.

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu apkarošanas pasākumi

Norādīt esošos vai plānotos novēršanas un aizsardzības pasākumus.

Eiropas Savienības finansiālo interešu aizsardzība, kā arī krāpšanas un pārkāpumu apkarošana ir neatņemama attiecīgo juridisko pamatu daļa. Līgumu un maksājumu administratīvā uzraudzība būs attiecīgā kredītrīkotāja pienākums, bet atbildību par humāno palīdzību uzņemas centrālais birojs ar *ECHO* nozares speciālistu palīdzību. Īpaša uzmanība tiks pievērsta izdevumu veidiem (izdevumu atbilstībai), lai ievērotu budžetu (faktiskos izdevumus) un pārbaudītu papildinformāciju un attiecīgos dokumentus (izdevumu pamatojums).

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS PAREDZAMĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta izdevumu pozīcijas

- Esošās budžeta izdevumu pozīcijas

Sarindotas pa daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijām un budžeta pozīcijām.

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
	Numurs [Kategorija.....]		no EBTA ⁷ valstīm	no kandidātvalstīm ⁸	no trešām valstīm	Finanšu regulas 21. panta 2. punkta b) apakšpunkta nozīmē.
23.02.01	HUMA — humānā palīdzība	Dif.	NĒ	NĒ	NĒ	NĒ
19.08.01	EKPI — sadarbība ar Vidusjūras reģiona valstīm	Dif.	NĒ	NĒ	NĒ	NĒ
19.04.01	<i>EIDHR</i> — Eiropas Demokrātijas un cilvēktiesību instruments	Dif.	NĒ	NĒ	NĒ	NĒ

⁶ Dif. = Diferencētas apropriācijas / Nedif. = Nediferencētas apropriācijas.

⁷ EBTA: Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācija.

⁸ Kandidātvalstis un, kur vajadzīgs, potenciālās kandidātvalstis no Balkānu rietumiem.

3.2. Paredzamā ietekme uz izdevumiem, miljonos euro (3 zīmes aiz komata)

Kopsavilkums

Paredzamā ietekme uz izdevumiem				
Daudzgaļu finanšu shēmas izdevumu kategorija	4. pozīcija. Ārējās attiecības			
			2013	2014
Darbības apropriācijas				
23.02.01 - Humānā palīdzība	Saistības	(1)	250 000	-
	Maksājumi	(2)	140 000	110 000
19.08.01 – EKPI — sadarbība ar Vidusjūras reģiona valstīm	Saistības	(3)	145 000	-
	Maksājumi	(4)	75 400	69 600
19.04.01 - EIDHR — Eiropas Demokrātijas un cilvēktiesību instruments	Saistības	(5)	5000	-
	Maksājumi	(6)	2600	2400
KOPĀ — darbības apropriācijas	Saistības	(1+3+5)	400 000	-
	Maksājumi	(2+4+6)	218 000	182 000
Administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem			-	-
Kopā — apropriācijas	Saistības	(1+3+5)	400 000	-
	Maksājumi	(2+4+6)	218 000	182 000

3.2.1. Paredzamā ietekme uz administratīvajām apropriācijām

3.2.1.1. Kopsavilkums

- ☒ Priekšlikums/iniciatīva neparedz izmantot administratīvās apropriācijas
- ☐ Priekšlikums/iniciatīva paredz izmantot administratīvās apropriācijas šādā veidā:

3.2.1.2. Paredzamās vajadzības pēc cilvēkresursiem

- ☒ Priekšlikums/iniciatīva neparedz cilvēkresursu izmantošanu
- ☐ Priekšlikums/iniciatīva paredz cilvēkresursu izmantošanu šādā veidā:

3.2.3. Saderība ar kārtējo daudzgadu finanšu shēmu

- ☒ Priekšlikums/iniciatīva atbilst kārtējai daudzgadu finanšu shēmai.
- ☒ Pieņemot priekšlikumu/iniciatīvu, jāpārplāno attiecīgā izdevumu kategorija daudzgadu finanšu shēmā.

Šajā paziņojumā norādītajām darbībām nepieciešamie papildu līdzekļi tiks pilnībā iegūti, pārdalot un pārplānojot tos piešķirumus ārējo sakaru instrumentiem, kuri ir iekļauti daudzgadu finanšu shēmas HUMA un EKPI finansēšanai 4. izdevumu kategorijā 2013. gadam.

Papildus 400 miljoni euro tiks iegūti no dažādiem ārējo sakaru instrumentiem 4. izdevumu kategorijā saskaņā ar nākamo tabulu.

No 2013.gada budžeta Sīrijas krīzes risināšanai piešķirto finanšu līdzekļu pārdale un plānošana

Instrumenti	Budžeta sadaļa	Saistības, kas potenciāli pārceļamas uz HUMA 23.03. (miljoni euro)	Maksājumi, kas potenciāli pārceļami uz HUMA 23.02. (miljoni euro) 2013.gadā		Ar humāno palīdzību nesaistītas saistības (miljoni euro)	Ar humāno palīdzību nesaistīti maksājumi (miljoni euro) 2013.gadā
EKPI	19 08	30	30		145	75,4
EIDHR	19 04				5	2,6
ASI	19 10, 19 09	40	40			
INSC	19 06	25	15			
IFS	19 06	15				
KĀDP	19 03	40				
MFA	01 03	25	15			
HUMA	23 02	2,3				
Civilā aizsardzība	23 03 06	2,7	3			
EAR	40 02	70	37			
KOPĀ		250	140		150	78

- ☐ Pieņemot priekšlikumu/iniciatīvu, jāpiemēro elastības instruments⁹.

3.2.4. Trešo personu dalība finansējumā

- X Priekšlikums/iniciatīva neparedz trešo personu līdzfinansējumu
- ☐ Priekšlikums/iniciatīva paredz šādu līdzfinansējumu:

3.3. Paredzamā ietekme uz ieņēmumiem

- X Priekšlikums/iniciatīva finansiāli neietekmē ieņēmumus
- ☐ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli ietekmē:
 - ☐ pašu resursus
 - ☐ dažādus ieņēmumus

⁹ Sk. iestāžu nolīguma 19. un 24. punktu.

Miljonos euro (3 zīmes aiz komata)

Budžeta pozīcija:	ieņēmumu	Kārtējā budžeta gadā pieejamās apropriācijas	Priekšlikuma/iniciatīvas ietekme ¹⁰						
			N gads	N+1 gads	N+2 gads	N+3 gads	... iekļauj tik ailes, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)		
.. pants									

Attiecībā uz dažādiem ieņēmumiem, kas ir “piešķirtie ieņēmumi”, norādīt attiecīgo(-ās) izdevumu pozīciju(-as).

[...]

Norādīt, ar kādu metodi aprēķināta ietekme uz ieņēmumiem.

[...]

¹⁰

Norādītajām tradicionālo pašu resursu (muitas nodokļi, cukura nodevas) summām jābūt neto summām, t. i., bruto summām, no kurām atskaitītas iekasēšanas izmaksas 25 % apmērā.